

Qz castus ē sūm⁹ plat⁹ ecclie cui
oēs plat⁹ obediē tēnēt.

Unū caput castū ī vni
tate ecclesie fideles ha
bēt ⁊ huic obedire sata
gunt tāq̃ regi. Sub hoc rege
ōnes p̃tulares ecclesie p̃latos
habent tāq̃ reges q̃ vtiq̃ ī cle
ro misterio fidei domināt. Qua
lis autem p̃latus esse debeat
in p̃mo omniū text⁹ ostēdit.

Qz p̃lat⁹ debz esse bone vite ⁊
bone fame. Capi. p̃mū.

Rex inq̃t apū mellei co
loris ē ex electo flore ⁊
ex omni copia factus.
Quid in melle nisi mor⁹ sincer
tas ⁊ q̃d in flore nisi fame re
dolencia designat. Q̃ntūz autē
ad se bonam cōscienciā necesse ē
habere p̃latū. q̃ntum vero ad
proximū bonā famā. Unde bea
tus augustin⁹. Cōsaēcia tibi
fama autē p̃ximo tuo. S; vt sene
ca dicit. Pleaq̃ famā. cōsaēcia
am pauca verent. et tales vtiq̃
metu peccare cessant nō innoce
cia. Q̃nta demencia ē vereri ne
infametur ab infamibz. Quid no
stra refert an sursum an deorsū so
nent isti. Sapiēs cogitat semp
qual⁹ vita nō q̃nta sit. Rō enī
vivere bonū ē sed bene vivere.
Rō vt placeas viuas s; q̃lis sis

studeas. Magnū ē nolle lauda
ri ⁊ esse laudabilem. Gaudiū ve
rū nisi sapienti at̃git q̃d ē ani
mī sui bonis vtiq̃ fidentis. Co
gita ergo hūc esse sapientie af
fectū. gaudiū q̃litate mī ⁊ hoc est
gaudiū cōsciencie bone. verū p̃ta
men necesse ē ad alienā ṽtutē
exercēdā exerceri quēlibet ⁊ su
am ⁊ talem suā īstituat vt pro
uocet alienā. Ipse salutis nostre
p̃nceps ihesus suis p̃cepit di
cens. Sic luceāt opa ṽstra lō
cōrā hoīb; vt glōrifiēt patrē ve
strū q̃ est in cel⁹. Et hoc q̃dē in
tus necesse ē vt resultācia lucis
secūdo foras ad p̃imos defea
tur. Hoc etiā apostolus paulus
ad romanos scribēs dicit. Pro
uidētes lō nō tm̃ cōrā deo īscien
cia scz. ṽp̃etā cōrā oīb; hoīb;. Notādy autē q̃ text⁹ dicit ex ele
cto flore. Ex redolēcia enī bone
fame p̃lat⁹ eligi debz. nō seipsū
intrudere. q̃a nemo assumit si
bi honorē. s; q̃ ṽcat a deo sicut
aard. Ex oī inq̃t copia fāis sup
ple esse debz. Qui enī offendit
in vno fāis est oīm reus. de tali
ergo p̃lato osee p̃phā g̃ulabun
d⁹ exclamat. Vitis frōdo sa īrl
fāis adeq̃t⁹ ē ei. Bon⁹ enī p̃e
lat⁹ bonos subditos facit. Vn se
neca dicit. Nulla res magis ani
mos ī malū declinabiles ruocat

ad rem et prouocat ad honesta
 quod maiorum nostrorum querelacio bo
 na. Paulatim enim descendit in
 pectora et vim preceptorum optin
 frequenter aspici. frequenter au
 dia. occiditque ipse sapienti
 um inuocat et vir aliquid in eorum acti
 bus transiit unde non recte profici
 as. Et reuera si nobis animi boni
 vita liceret inspicere. **¶** Quod pul
 cherrima; facies quod sanctam quod
 ex magnifico placidoque resulge
 tem viderem. **¶** Quicquid ergo in
 stituit culmine aliquo et non pro
 fiat hic omni amente detestor.
¶ De modo electionis et electo no
 sta temporis quoddam memora
 bile referam quod nobili et sancto
 viro philippo milite de moni
 tal narrate cognoui. **¶** Cenoma
 nenis inclita ciuitas et nota est
 que dudum sub rege anglie. nunc
 aut regis francie subiacet pote
 stati. hec multis annis sine vere
 vite pastore langueret et mortuo
 episcopo electiois dies instabat.
¶ At quoniam est aggregatio aliqua
 in personis a deo desolata quin
 vnum saltem habeat qui filiali
 pietate de matris defectu eccle
 sie doleat et gaudeat de profectu.
¶ Quidam ipsius ecclesie vere cano
 nicus ad quamdam famosissime
 sanctitatis conclusam per digno
 episcopo eligendo oraciones peti

tur accessit. cuius preab illa co
 mota ab oratione reuersa est. et
 dixit. **¶** Carissime ego raptam in ce
 lum vidi. quia beata maria virgo
 patrona ecclesie pro delato ne
 gocio ad pedes filii rogaturam pro
 cessit. cui filius dignatus et assue
 gens. tuum inquit erat me et deum
 statuere quicquidque volueris. **¶** Dece
 dens ergo mater christi cum angelis
 sanctis qui de negotio tractatura tam
 dem reuersa dixit. **¶** Placet mihi
 si de consilio honorum mauritium
 quondam archidiaconum transieris
 in episcopum prefici cenomanis.
 et filius digne inquit elegisti. sic
 fiat. et mox reclusa cancello. Vi
 de ergo karissime ut secretum habeas
 quicquidque factus sit quod audisti. **¶** Ef
 fusus ergo vir pius in lacrimas
 pro gaudio et stupore deum bene
 dixit. **¶** Quo autem ordine fieret
 propter eligendum puerum non nec
 suspicari quidem poterat. licet propter
 hoc fieri non dubitaret. **¶** Quis au
 tem hic mauritius fuerat breui
 ter referamus. **¶** In transiens eccle
 sia archidiaconus constitutus cir
 cuitat dyocesis pedes et eam in
 solo baculo in predicationis offi
 cio visitabat. **¶** Archidiaconatu
 vero postmodum de relicto mona
 sterium migrans monialium quorum
 elemosinis nutritus fuerat ad
 huc puer expectat. ut eas ad

emendatorem vitam corrigeret
et eadem terre populum predica-
tionibus erudiret. **N**ec eum fefel-
lit effectus. **Q**uid plura. **A**d ele-
ctionem ventum est. **C**enomānis
electi sunt duo. prepositus et de-
canus. quorum primus vir sensatus
et nobilis. alter vero litteratus
et dives erat. **N**eutro igitur al-
teri volente cedere dixit decano
prepositus. **M**ichi quidem episco-
patum erpedire non video. sed nec
tibi. **M**ichi sufficiat honor. tibi
divicie. **C**edere tibi nolo nec tu
michi. **N**ichil ergo restat nisi
iam in parte dilapidatam eccle-
siam per nostrum litigium fun-
ditur enervari. **N**ellem igitur si
velletis et vos ut inter nos virum
vite probatum et humilem con-
corditer postulemus quod confusio-
nis nostre ruinas velit et vale-
at reparare vel restaurare. **E**cce
venerabilis ille mauricius vir in
omni norma iusticie singulariter
decoratus qui etiam totum mun-
dum posset divina providencia
gubernare. **P**resto enim sum cum
meis omnibus tantum hominem
postulare. **E**t credo certus quod
deo et salute sue aduersabitur
contradicens. **M**ox decanus sub-
ridens. sic fiat inquit si illa con-
dicione. si idem episcopatum
acceptare noluerit michi cedat.

Cui mox prepositus exultabun-
dus iclamat. fiat fiat. **E**t mox facta est postula-
tio consensu omnium et firmata.
decanus autem presumebat mau-
ricium numquam acceptare presula-
tum. prepositus vero dignius presu-
mebat casti amoris coactum san-
ctum virum propter salutem
multorum non audere repuere
iam oblatum. **M**issi ergo duo
canonici inuenerunt eum secundum
quod solebat in via peditem ad pre-
dicandum euntem. **L**itteris igitur
sue vacationis ostensis. res-
pondit ille. **V**ibitis ad hospitium
nostrum. **V**espere autem facta predi-
catione redibo. et mane quod de mi-
nus dederit respondebo. **E**t factum
est sic. **R**edeuntibus illis ad hos-
pitiū precessit ille et predicavit.
audiuit ipsius confessiones us-
que ad vespertinam. **R**edit domum.
salutat hospites. incenatus ora-
torium intrat. pernoctat celebs
in precibus. respondet mane ca-
nonicis. **C**onsilium dei et ma-
gis eius negare non conuenit
quod offertis. **Q**uid plura. **N**on
honoris receptus cathedra tunc
asceat et tanto regimine claruit.
ut infra quingentos annos similis
ei fuisse non credatur. **Q**uid
mirum. valde congruum fuit ut tali-
ter electum tale regimen sit secutum.

Qual' prelat' esse debeat ocul' corib' p'esse de h' de f'is hoc vide at ⁊ relegat. Qual' aut' prelat' esse debeat. **h'is aug⁹** ostēdit i regula sua dicit. Ipse qui vobis p'est nō se existimet potestate domināte. s; caritate seruiēte felicem. honore corā vobis prelat' sit vobis. timore corā deo subiect⁹ sit pedibus vestris. Circa ōnes seipsū bonorū operū prebeat exēplū. corripiat iqui etos cōsole' pusillanimes. suscipiat infirmos paciēs sit ad omnes disciplinam libens habeat metuz i ponat. Et q'uis vt r'ūq; sit necessariū. tamē plus a vob' amari appetat q' timeri. semp cogitās deo se p' vobis redditurū esse r'acōnez. vñ v'os magis obediendo nō solū vñ s; etiā sui miseremini q' inter v'os q'to i lo co supiore tñto in p'iuo maiore versat. Ecce discretissim⁹ q' bene ⁊ q' perfecte statū debitum prelatorū ⁊ nichilomin⁹ opendi ose descripsit. Sed sanctus ⁊ venerabil' benedictus i regula sua quā p' augustini t'p'a annis mltis dedit prelati statum plane distinxit. Abbas iqt' qui p'est se dign⁹ est monasterio. semper meminis se debz qd dicitur ⁊ nō men maioris f'is implere. xpi enim agere vices i monasterio

credidit. Et i f'ra. Memor sit semper q'a doctrine sue vel discipulorū obediēte vtrūq; rez itre mēdo iudicio dei fatiēda erit dis cussio. Sciatq; culpe pastoris imminere q'tq'd i ouib' p' famili as min⁹ vtilitatis poterit inuenire. Et i f'ra. Qu' aliq's suscipit nō mē pastoris discat dei doctrina p'esse discipul'. id est. oia bona ⁊ sancta factis āpli⁹ q' dictis ōn dere ut capacibz discipline. mā data dñi vñ p'ponat. Dux v' ro corde ⁊ simpliciorib' f'is suis dina p'cepta demonstrare. Via v' ro q' discipul' docuerit esse oia na i suis actibz vñ f'is ibic; nō esse agēda ne alijs p'dicās ipse re p'bz efficiat. Qui aut' alit' p' eē gestit loco ignominie ē ap' idignū dignitas. Prelat⁹ enī q' subiecto nō p'ficiat nec sibi p' dest. Magna v'ro pars iusticie i se rebit q' p'dent alteri. Op⁹ ē enī aliquo ad quē mores n'ri se erigāt vbi ad regulā p'ua tori gas. Aliq's vir bon⁹ eligēd⁹ ac sēp an oculos habēd⁹ q' tāq' spe ctāte viuam⁹ ⁊ oia t' q' illo vi dēte faciam⁹. Sic ē rex prelat⁹ apū fidelū q' mellei coloris exi stens ex elcō flore et ōni copia f'is ē.

¶ De ingenio pollētes prefere bi sūt. Capitulū secūdu.

Reges plures i vno alie
ano sepi⁹ i choat. Et q
de h tēpore apostolor i
pmitua ecclia fm q paulus ad
corinthios scabit nō multa sapiē
tes fm carnē nō multa nobiles
nō multa potentes. postea tū q
maxime nunc vt in pnta videri
potest. multa sapientes sed heu
ppter carnē. multa nobiles sed
in carne non i mente. multa po
tentes nō ad ptegēdū h ad op
pamendū paupes clericos per
ecclesias procreāt. Tales mo
rigeratis q spūalibus vias p su
os oplices preferūt. De talibz
ecclesiastes dicit. Vidi suos in
eqs q pncipes quasi seruos am
bulātes i terra. Si ergo culpabi
les sūt q lātos potētes nobiles
sine moribz et carnales morige
ratis et spūalibz vias pferunt.
qualiter illi damnandi sūt qui
stolidos q pbiotas q sine vllō in
genio natuāli eligūt i platos.
Nam i ingenio callentes q puidi
semp abiliores sūt ad oēm actū
bonū dūmodo non dñeet malig
nitas volūtati. Tales enī etiā
sū multa scā lāz vōis capaces
sūt. q ideo facili⁹ a leuioris vite
dispēdio ad viā stabile gae cū
tunt. Qz vero pbiote q sine lris
sūt rudes itellāi q mētis stolidi
tate mutabiles viz vng⁹ flectū

tur in bonū. h de malo i pei⁹ faci
lime deuoluūt. **De seneca.** Vult
res stulticia abiecta sordida ser
uif multis affāb⁹ et seuiſſimis
subiecta euētibz. hoz pluēs heu
in maioribz dignitatibz cōstitu
tos q vidi⁹ q vider⁹. **De ill⁹**
vero q natuāli callebāt ingenio
etiā in statu vite leuioris elcōs
i regimine pbatissios vidi⁹ et
tāto feruētiores i aia pprimozū
susceptis officiis extiterūt qñ
to tepidiores a aia ppa aī regī
mē i vaitatibz defluerūt. **Vic**
accidit q qdā canoia in electi
one pontificis queite concorditer
nō valētes ea obicōe in ppositū
q decanū vota sua singuli tñstu
lerūt vt nullū extra gremiū ec
clesie postularet. **Ill⁹** aut i par
tez secedētibz vt de pōtificis ele
ctione libtrius ordiaret. vn⁹ ca
noicōz pñdij hozā differre reu
sans extra capitulū i tabnā p
imā decuerūt. pñsusqz ad tes
seās ludē cōfedit. **Sāt** aut iuue
nis vite leuissie h miābili sup
modū callebat ingenio affabil⁹
oibz i bonis natuālibz insignit⁹.
Facta ergo collacione inter se p
posit⁹ et decanus viderūt quia
in suis omnibz spūalē pdoneū
neminē iuenerūt cōuenerūt in
hoc q canoia illū iuuenem qui
tā miābili callebat ingenio in

Capitulū.

Secūdū.

pōtētiā elegerūt. **F**acta ergo denūciacōe capitulo ordinat p cessio. p̄gunt p̄cessionaliter in tabernā. inueniūt iuuenēz ludo nudatū remitentem cū lacrimis ī aera rapiūt. portāt ad ecclesiā in cathedrā collocant et sic ad ecclesiā op̄atūo tpe cōsecratur. **Q**ui statim vt se vidit episcopū mutatus ē in vīz alterum. **V**ia que erant digna officio a deo in se p̄fectissime ordinauit vt nullū antiquę vite vestigiū remaneret. s; vt credi posset oī tpe p̄fuisse. **N**egotia autem episcopatus tali modo gubernabat extrinsecus ut nichil horū eū in exercitio spiritaliū impediret. **Q**uid imit? **D**onū sup̄ueniens v̄tutis ḡuite natural boni cōuenientiam īformauit. **H**ic **Seneca** dicit. **S**i vis tibi oīa subicere. subice te mōi. **M**ultos regere potes. si te rēo tērent. quē admodū flāma que surgit ī altum iacere et deprimi nō p̄t. nō magis q̄ quiescere. **I**ta noscer aīm? in motu est eo nobilioz et actiuosior quo vehemētiōz fuerit. s; felix q̄ ad meliōza hūc impetum dedit. **V**icet aut in iuuenē isto p̄aus debito v̄tutē eligentib; eum tam bene et fortunatē successerit. nullo modo tñ in cōsuetudine est trahendū. vbi

Capitulū.

in.

via ceratōz potēt iuueni. proinde q̄d factū opus sit vbi in cōgregacōne aliqua plures sapiētes. nobiles siue potētes siue vita v̄l morib; p̄t minūre v̄luerint tēptus elegāter ostendit.

Q̄ insolentes reprimendi sūt. Capitulum tertium.

Ed cū adulti esse ceperint supple hñ q̄s diximus insolētes oēs corbi suffragio detētores necāt ne distrahant agmina et excitent sedicōes. **S**tati enim vbi tales cornua ceperant cagere libertatis ab ill' qui sanctiores sunt et in v̄tutib; p̄uēctiores tēp̄mendi sunt et arandi et ab omib; officijs subtrahēdi. ne vlla detur eis occasio malignandi. **C**ōtra tales clamat **ezechiēl**. **T**olle cibarium tolle coronā. **Q**uid ergo? **N**ūq̄ contra l̄atos iuehimur. **N**ūq̄d nobiles ab hōiābiles dicimus aut potētes. **M**inime. **I**mmo si tales aliq̄ cōgruis apti morib; cōprobāt s̄m aplm duplici honore digni sūt. s; heu maxime nūc sine caritate scā īflat. **N**obilitas carnis plerūq; in morib; degenerat. potēcia fere oēs turpiter abutunt. **P**aulus quondā mūdum circūies et

in lege doctissim⁹? stulticia tñ
 pdicacōis saluos fecit credētes.
Petrus proiecto rēthi ⁊ nauī
 aila derelicta romanū subegit
 iperū. **E**t nūc nūc sūmi apicis
 pontifices credūt nobili s; tepi
 do sāgne ifantiliū eccliam q̄ fun
 data fuit sāgne robustoz maz
 taz stabilia. Abfit. **U**lle q̄ sāfica
 t⁹ ab vtero **I**heremias cū a dño
 vt p̄fesset populū v̄rē clamauit
 dicēs. **A** a dñe nescio loq̄. ⁊c.
Nec mīz q̄a ioseph i figura xpi
 ⁊ oīm prelatoz cōtestās frib⁹ pa
 stozib⁹ dixit. **N**ō videbitis faciē
 meā n̄ frēm vestrū minimū ad
 duxeritis michi vobiscū. minimū
 intelligens subditoz quē illi nō
 t̄taperūt q̄ntū in eis ē exhortaci
 omib⁹ ⁊ exēplo. **E**t heu q̄ multa
 carebūt tūc bñssia vifione dei
 fice faciei. **D**ñi p̄cepit moyses
 vt hyrc⁹ emissarius prelatū sig
 ficās portat; iūqtatē filiozū isra
 hellsu. bbito; sc; i terā solitanā
 inferni q̄ deserta ē oī bono. **E**t
 vt lucibi⁹ figura misterij videā
 ē. ifra iussit dñs vt tolleret oēs
 p̄ncipes populi ⁊ suspēder; i pa
 tabul⁹ contra solē ⁊ hoc ideo q̄a
 populū pmiserūt cū madiatis
 fornicat. **D** q̄ durū iudiciū in
 hīs q̄ p̄sūt. **D**e vno taliū sup
 presso noīe q̄b actū sit referēte
 q̄dā spūali viro theutonie atq;

pbato referē. **I**uueis q̄dā in
 theutonie p̄tib⁹ ex sāgne p̄an
 cipū plenissie generosus s; mo
 tib⁹ ⁊ vita begener episcopatū
 male fictus accepit. q̄ rapinis
 et luxurijs v̄rē cū de primo. s; in
 uecūbissime postmodū operam
 debet. **C**astigauit autē eū dñs
 flagello multiplici. sed cū abu
 teretur eo in superbiā debet eū
 dominus in reprecām mortem.
Qua in hora vneābilis cōrad⁹
 deo dign⁹ hilde mēf episcopus
 ad matutinas in tempeste no
 ctis silēcio surreperat illisq; di
 ctis resedit ad studiū factur⁹ in
 die s̄monē. **N**ec meā rapt⁹ in
 spūitu videre se visus ē eī m̄ quē
 dā velata facie s; ifulis ifignitū
 ad tabunal iudicis rapi. **P**or
 assūt truci vultu satellites. ac
 cusant ep̄m vn⁹ in rapina ali⁹ in
 cede hoīm at; ali; i luxurijs lu
 bricatē. **T**ūc iudex assessoribus
 suis. **A**cusata disartite. librate
 iudiciū ferre sententiā. **N**ec mo
 ra. assessores parent. **I**udiciū fe
 rūt i cōmune sentēciā. iudex ap
 pbat latā. **A**ccedūt mīstra sup
 fuliginē nigōres ⁊ ablata mitra
 de capite annulum casulam bal
 maticā ac reliq̄ episcopalia v̄sti
 menta detracta ad pedes iudi
 cis ponunt. nudumq; relictum
 cū clamore rapiunt eiulātem et

a facie iudicis trahūt. ad tarta-
ra nichil seū preter peccata por-
tātem. **E**x assessores iudicis
surgūt et cū tāto sonoro subin-
gūt. **D**ux temp⁹ habemus bonū
ad ōnes operemur. **H**is viris in
spū dictus hyldebrēt episcopus
in se reuſus cogitare cepit. quis
nā fuerat ille miserabilis presul
Quē ecce quidam ab hostiū pul-
sans intromissus est. clamans
aī; lacrimis talem episcopū in
proximavilla remisse de respere
et sub eadē noctis hora repenti-
na morte subtractū. **Q**uo audi-
to scīs p̄sul miseramo illi defū-
cto condoluit. et licet inaniter q̄tū
ad subuencōnez. p̄ pietate tū la-
crimas amarissimas fudit. **C**ō-
simil in malicia ut in frater al-
cioris ordīs et vite reuult. **Q**ui-
dā; archiepiscop⁹ theutonie fu-
it q̄ ifelicissima morte defūct⁹.
auidā; sanctissimo ī vita vero ī
uisione ostensus est tali modo.
Viditq; q̄ aīa illa aī; miro cru-
ciatu a corpore trahēbat et ī in-
fernū demoriorū p̄ncipi in ca-
thedra residenti p̄ntabat. que;
officioſe salutans valde. potulū
aī se positū obtulit veniente bi-
cēs. b̄nuemiat beneueiat archi-
p̄sul **E**cce bibas de poculo meo
q̄a michi lōgo tēpore fedeliter
et infatigabiliter deſeruiſti. **Q**uē

q̄dem archieps acceptare reu-
sans. cōſcius enī erat nichil bōi
eſſe ī poculo. tādē a ministris
violenter eſt cōpuliſ accipere
poculum de manu p̄ncipis et bi-
bere q̄d horrebat. **N**ec mora p̄-
aures et oculos. os et nares sul-
phurea flāma surrexit et sic et
mis incēdijs eſt addit⁹. **E**cce q̄
lis finis indigne ſuſcipiētes pa-
ſtoralem aīā accepit. et nichil
omin⁹ indigne regētes q̄ terri-
bil vīdīcā bānauit. **V**ide ergo
lector q̄ vtile ē nō ſolū eccleſie
ſ; et ipſi cōcordi ſuffragio. et mea-
onem taliz expedit. **V**id. et
ipſe archiepm in gallie partib;
virū lātū et nobilem circa quē
tal vīdīcā contigit nūc dei.
Deuotiſſim⁹ ī p̄ncipib; rex fā-
cie ludā nic⁹ ānc erat ab in car-
nacione dñi. **M**.cc. xxxix. et iſti-
gante fratre henrico dicto de co-
lonia ordinis predicatorū. p̄bedi-
catore peroptio. **I**p̄e rex sub pe-
na mortis cōgregari fecit pa-
ſius nephandiffimū librū iude-
oz qui thalmuch dīcāt. ī q̄ in-
audite hereses et blaſſemie oīa
xp̄m et m̄rē; ei⁹. locis plurimis
ſcripte eāt. **H**ui⁹ libri diuerſa
exēplaria ad oburēdū paſius
allata ſunt. **F**lentes ergo iudei
abierūt archip̄ſulem q̄ regis
cōſiliari⁹ ſum⁹ eāt. et pecuniā ei

per conseruatione librorum innumera-
bilem obtulerunt. qui corruptus re-
gem adijt et aduoluntatem suam
iuuenilem animu mori iuertit.
redditis ergo libris iudei sole-
nem die agi constituerunt omni an-
no. si in uanum. aliud spiritu dei
ordinante. Reuoluto enim anno die
certo et ipso loco qui libri execrabi-
les redditi sunt iudeis hoc est in
vicenijs apud parisijs. dicitur archie-
piscopus ad consultationem re-
gis ueniens diuino uisceru dolore
corruptus est et eadem die cum etula-
tu magno uite fine accepit. Fu-
git autem rex de loco cum tota fami-
lia nimirum uolens ne cum archie-
piscopo diuinitus ferretur. Nec
multo post instigante dicto fratre
henrico iudeorum libri aggregati
sunt sub pena mortis et in maxi-
ma multitudine combusti sunt.

Nota autem lector quod omnes
orientales iudei hereticos et exco-
municatos reputant hos qui con-
tra legem moysi et prophetas hunc
librum qui talmuth dicitur reci-
piunt et conscribunt et tamen archi-
presul legis casti defendit tales.

Quot modis peccat et reus est
qui tales prelatos creat et elegit
duobus uisibus dici potest. Peccat in auctorem. peruertit ius
tribulatur. Pax stat ecclesie.
pro quo reus hic feratur. Pec-

cat in auctorem dei scilicet. Un-
de per ezechielem dicitur. suffi-
ciant uobis scelera uestra domus
israhel eo quod inducentis alienos
et inuadentes corde. Peruer-
tit ius. ecclesiastes. Vidi ser-
uos in equis et principes quasi ser-
uos ambulantes in terra. Tribulat
pax stat ecclesie. Ubi salomoni xii
bis. Qui mittit lapidem in acu-
mercurij ita qui dat insipienti ho-
nores. Pro quod reus hic feratur id
est qui indignos eligit. Ubi per ezechi-
elem dominus clamat. Tolle ci-
barum tolle coronam. Talibus
enim auferendus est omnis honor et ple-
tendi sunt insupera dei.

Quod prelatos debet esse sine
crudelitate. Capitulum .iiij.

Quoniam constat inter auctores
quod rex apud nullum habet
auleum maiestate tantum
armatus. Auleus pro seuerita-
te et crudelitate ponitur in scrip-
tura. Isto auleo carebat prin-
ceps pastorum castus qui discipu-
pulos suos instruens dicit. Dis-
cite a me quia mitis sum et humi-
lis corde et iueietis regem anima-
bus uestris. Ubi enim humilitas ibi et
pax et arma et gladius in ira sup-
bi. Maiestate tamen armatus est pre-
latus dum sola facies eius in oculis
honorum subditorum timori pari-
ter est et amoris. Ubi vero tales

subditi nō sū t. oīa naturā tādē i
corde plati seueritatis debz acu
leus generari. sicut quondā ad
uersus saulū recalcitrantem sti
mulus in ipso fōte bonitatis ex
orsus est. dum eum maiestatis
sue luce cecitū potenti vīte p
strauit. Sed nūq. cecidit eū vul
nere sup. vln. **Nūc** audi qua
liter acule⁹ mitigat⁹ est. surge
et ingredere ciuitatez. **Et** statū i
fra. et ceciderūt ab ocul⁹ ei⁹ tāq.
squame ⁊ visū recepit. **Non** ho
stilitate. sed misericorditer pūpi
git a ule⁹. cecatus est vt gēiozi
lumine potiretur. prostratus ut
stabili caritatis affcū infatiga
biliter fulcaret. **Optus** exempli
gēia malle debz. quisq. prelat⁹
de nimia pietate q. remissionez
diūt. q. de seueritate nimia iu
dicat. **Medius** aut tenere opti
mum iudicam⁹. **De** clementia
pīapī ad neronem seneca sca
bens sic dicit. **Nec** pmissiā nec
vlgarē opōrtz habere clemēciā
qā tam omibz ignoscere crudeli
tas est q. nulli. **mediū** aut tene
re debem⁹. **Sed** qā difficile est
tempeāmentū quidq. eis plus
futurū est in partez huāniorem
preponderz. **Clemēcia** in q.ūq.
domum peruenit eam felicez
tāquillamq. prestabit. h. in re
gīa quo rarior eo miābilior. **Rō**

debet itaq. prelat⁹ seu a et i ex
orabil⁹ ira. **Optimū** exemplum
prelato cōstituiam ad qd mfcz
mef. vt se talē aulibet exhibe
at qlez sibi deū xlit. **Clemēcia**
nō tm honestiores sed potēcio
res prestat benamentoq. impa
toz ē similis. certissima salus
placato tranquilloq. regi. fida
sūt auxilia subditorū. **Nec** p
quisq. habere bone ac fide volū
tatis ministros qbz iūuolē tē
pore pacis vti. **Vabere** clemē
ciam pīapem decz vt quocūq.
veniret māsuēcioza oīa faciat.
Nullū animal morchus. nullū
maiori huānitate tractādū ē q.
homo. nulli magis parādū.
Inaudissime ac p. corpis capa
citate puētiissime apes sunt et
aculeos invulnere reliqūt. **Sic**
ipse sine aculeo est vt audistis.
Voluit euz natura seuum esse h.
virtute cōstātem. **Exemplū** hoc
magnū regibus ingerens. **Er**
rat h. quis existimat tutū esse
regē ibi. vbi nichil a rege tutū
h. securitas securitate pacis cōda
ē. **Am** necesse ē ut timeat q. tū
timeat voluerit. **Unum** ex in ex
pugnabile iuuamētum amor ci
uium. **Cū** ciuibz atq. ignotis
atq. huilibz eo modeāt⁹ agē
dum est quo minoris ē afflixī
se eos. **Veneābil⁹** ⁊ deo dign⁹

guarbus cameracensis epus si-
cut a fratribz p̄dicatorū audiui
cū in via contra aduerp̄icles he-
reticos apud fluginense mona-
sterium brabācie in regulari ob-
seruatione strictissimū vitā su-
am fine beatissimo terminasset
in ipso tpe migrationis quidam
frater predicatorum p̄ somnium
apparuit i gandauo. Cui frater
quomodo iquit pater tibi est.
Et ille. Mortu⁹ iquit sum debi-
tum cōmune soluēs condicōnis
hūane. Quomodo inq̄t. Ecce
ad satis gues tñseo penas prius
q̄m ad gloriā tñsferre expue-
gand⁹. **E**t mox frater. Et que i-
q̄t pene causa. Cui ille. Rimia
seueritas inq̄t me culpabilē red-
dit et purgādū. h̄ via ista q̄ cō-
tra hereticos p̄ expurganda ec-
clesia auidi⁹ inhiabā penā meā
iminuet. et accelerabit gloriā
iā dilatā. **D**iscāt ergo p̄lati. n̄
cogat nc̄tas nimie seueritatis
aculeū nō habere. maiestate tā-
tum armat⁹ ut bonis subditis ti-
mori sint pariter et amori.

Quod vnus prelat⁹ sit in eccl̄a cui
oēs subditi obediāt tamq̄ filij
patris. **C**api. v.

In vno alueario prin-
ceps vnus q̄ tantū regi-
bus in signibz dñatur et

hoc s̄m leges et canones atq̄ s̄i-
mis tēporibz ordiātas. **U**n⁹ dñā
tur ip̄io. vn⁹ regno. vn⁹ gēis
p̄nceps vn⁹. vnus prouīcie iu-
dex. vn⁹ ciuitatis p̄sul exigit
et hoc p̄pter cōcordiā vnitatis
et pacis om̄imode firmitatem
s̄m v̄bū dei. **N**ō potest duob⁹
dominis seruire. **O**mne enī reg-
nū in seipso diuisū desolabitur.
Nō igitur i vno corpore caput
biforme stituas et irrationem
chimere sustineas et ruinas; sic
cordis p̄pe n̄ā tpa q̄ntē dñi-
onis horroz q̄ ruinosa iactura
dissidij paulauit eccl̄a; s̄m illd
fcm. **C**ū frederic⁹ ip̄ator expul-
so alexandro papa. aliū p̄tra eū
pōtificē i roma stituit. dñi-
mis enī tñs alpes et itra romā cessā-
tibz nō solū aliaz mūdi p̄ciū et
exteras nacōnes. v̄z primā et
nobilissimā; lūbardia p̄uicā h̄-
tīcorū feditas q̄h irrepābiliter
maculauit. a q̄bz nuper āno sc;
ab incarnacōe dñi. **M**.cc. liij. bea-
t⁹ petr⁹ p̄or fcm p̄dicatoz i v̄o
na felici morte m̄tat⁹ ē et paul-
sus. **S**i ergo romā mūdi v̄ticē
tā valide paulit biforme caput.
q̄d i mēbris futur⁹ sit q̄ minor re-
gimie fulciū ē. **H**ui⁹ biformita-
tis occasiōe pestifera nō solū m̄-
tas et magnas eccl̄as destructas
vidim⁹ ymo maxios p̄ncipat⁹.

Non ergo in vno alueario ecclesie plures sint reges. **S**ed vnus qui regibus insignibus dominetur.

Quod prelati fulgeat eloquentia et puritatem habeat in conscientia. **Capitulum sextum.**

Rex apud in fronte macula quadam quasi quodam hyademat candidat. Et hoc quod est quod zacharie propheta precipit. Sume argentum et aurum et facias coronam in capite iherusalem. Quid in argento nisi eloquia domini casta. Et quod in auro nisi conscientie puritas et preciositas designatur. De hijs boni prelati coronas in capite portant dum verba veritatis quam alij predicant ipse iustus in mente gerit et in omni tempore per primis foris ostendit. **V**el coronas ab laicis dicere possumus secundum statuta ecclesie infulas prelatorum quibus non omnibus. **S**ed fere solum episcopis licet. Abusue tamen quodam abbatibus de nouo in magna mole pecunie hijs virtutibus. Abusue inquit. nisi forte vsum paucorum dixerim contra iura ciuilia quam vultu temporis non dicunt. nisi quantum etas legitima hominis in octoginta annis plene approbasset. Certus sum autem quod istud nisi in paucissimis et specialissimis quibusdam gallie monasterijs vt in monasterio sancti

dyomisij et cluniacensis antiquis temporibus non fiebat. quibus tamen tunc propter vite clementiam specialibus privilegijs concessum. Tunc et hijs digne satis romane curie cardinales qui gentina sancta prebenda noui et veteris testamenti videntur regere totum orbem. et hoc bina cornua in infimis pretereunte componant. Et hec quidem in hijs plerumque quam de nouo virtutibus illi locum nequaquam habent. **C**um verecundia refertur hoc quod videtur. Acquiscentium monasterium est maximum atque ditissimum in attrebatensi dyocesi constitutum. Qui monasterij abbas quam vix prima spiritualis regule elementa cognouit tanta summa pecunie cornuum istorum apicem attigit. quod ecclesia sua plus quam in decem milibus libris obligauit fides fidei nimis et plena redituus.

Quod prelato dānabilis est cultus superfluus. **Capitulum vii.**

Instabili signo cultus alteri rex preterens non ornat. **N**ec cultus superfluus in prelato dānat. **V**ni magnus ille prelati pontifex **Aug.** Purpura forte decet episcopum sed nullatenus augustinus. **I**n iconia beatissimi patris augustini scriptura hijs versibus legebatur. **O**rdo gemarum designat

septuaginta. **I**pse quibus pree-
rat septuaginta polos. **S**oli p-
meritis est trahita tanta pote-
stas. nec successit ei pastore ho-
nore pari. **S**i ergo augustinum
viventem non decebat ornat⁹
claustralem qualemcumq; mag-
nū quomodo decebit. **O**ccur-
rit michi i via quidam alioris
ordinis abbas cum multorū eq-
tum robore atq; familia. vt po-
tius ducem aut comitem credi
dissem nisi eū in facie cognouis-
sem. **S**preuenat in sacerdotibz
rotundam cōmunis habitus cap-
pam et tabardum quem gallia-
canem dicunt idest vliegheer in-
duerat. **V**estes eius ex scarlaca
morata varia duplices vir ge-
nua cōgētes. ocreas habebat i
cruribz quasi eis inate essent si-
ne plica porrectas. **N**ec aliud
defuit nisi sertum in capite qd
non minus q̄ noui troianij mi-
litem loq̄ret. **P**rochdoloz vbi
zona p̄cipis casti in iherusalē
veniētis. vbi nobilissimi **Y**ohā-
nis baptiste ex pil hirsutus ca-
melorū zona. vbi melorū cili-
ciū beati b̄ndicti ac hilarionis.
Dicto q̄de; de p̄fato abbate qui
indut⁹ tabardo habitū spreueāt
mōchalē. videam⁹ exemplū q̄-
te enormitatis sit atq; peccati
cuiq; religioso habitū deponere

vel ad horā. **E**rant in quodā
monasterio nigri ordinis tres
mōchi in omni lasciuia dissolu-
ti. **C**umq; vna diecum seorsum
in thalamo ad epulas conlebis-
sent. vn⁹ buccella panis imersa
subito strangulat⁹. cuius mort⁹
nec verecūdia saltem passi duo
residui derelicto loco emin⁹ iux-
ta prandii perfecērūt et sic in
claustro socijs euentum mortui
nūciarunt. **N**ec diu postea dū
dicti duo socij non recogitando
q̄d actū sit ad balneādū in flu-
uium iuxta cenobium nudati ve-
stibz descēdissent vnus ab pro-
fundiora digressus submersus
est extract⁹ et sepultus. **R**elict⁹
post hec terci⁹ ai vespere d̄rmi-
tum pergēs discalcaasset se. mō-
chus submersus nud⁹ apparuit
ei dicēs. **E**cce q̄nta pena dam-
natus sū. tu aut quid facias nūc
salte recogita. **E**go q̄dem innū-
bus et lubricis digne punitus
excrucior. s; illud multum ad ve-
recūdiam damnationis accumu-
lat quia sine habitu nudus a de-
monibus iradeor. tu autem da-
michi i quo signū mee damna-
tionis ostendam. **N**ec autem
audiens turbatus monachus
cito detrahens togam tybie se
moralem roganti debuit et sic
defunctus repente disparuit.

Mira res. Dix dies illuxerāt auz
tātus fetor claustra ābitūz occu
paret. vt se ōnes exīgui horro
re fetoris pte angustia oclama
rent. **V**ariāte aut monacho q
sibi vespere otigisset. q̄nta ē vn
diq; dicta toga ⁊ tādē inuēta
est fetidior ōni cadauere et sup
fuligine; deūgrata. qua humo
celerius coopta in āmiracōez cō
uerſi monachi plozauerūt. **D**i
ctus vero socius defūcti ad ordi
nem fratꝝ minoz repēte transi
uit ⁊ vsq; nūc tāte rei certus te
stis ⁊ felix viuit. **S**imili mo
do q̄dam mōchus aſterzienſor
dimis in theutonia ſicut certis
ſima fūis ordinis predicatorꝝ re
lacōe didici⁹ i acuta febre labo
rās itolerabili labore eſtuās cū
aurillā ſcī hitus exuiſſet fragor
tātus audit⁹ eſt vt domus inſic
moz corruiffe ab hīs qui iace
bant in dormitorio putareſ. **E**t
cū quidā vir ſanctus iuxta poſi
tus oraret ⁊ ſup modū terret⁹ ex
tatiſſ; apparuit ei demon dicēs
Pre indignacōne nimia frago
re iſtū maximū excitauit q̄a ipe
diuiſi me orōe tua ne mōchū
illū exuentem habitū ordinis i
corpore rapere cruciandū. **R**ec
mora monach⁹ ille deuot⁹ ⁊ ſan
ctus hec audiēs. ſtatū ad egrotā
tes egre diens inuenit mōchum

habitū ordinis exuiſſe. quem le
miter correptū et habitū reindu
tum amonuit cōſtitū. **R**ec diu
poſt. ut p̄ſſus eſt ⁊ abſolutus
cretauit optie. h̄ paſſ⁹ poſtea
readiū in magna deuocōne de
ſictus eſt. **Q**ual aut ſuoz
dei in religione habit⁹ eſſe debz
Beatus Aug⁹. i. regula deſcribit
dicēs. Nō ſit nōbilis habit⁹ v
ſter nec affectetis vſtibus pla
cere h̄ moribz. **E**t infra. **V**eſtes
vſtras in vnū habeatis ſub vno
cuſtode vel duobz vel q̄t ſuffice re
poſſūt ad eas exauiēdas ne a
tinea lebat. ⁊ ſicut paſcimi ex
vno alligatio ſic induamini ex
vno vſtuario. **S**i ſicu pōt ad res
non pertineat q̄d vob indumētū
p̄ tempoz congruēcia p̄ſtatur.
vt hoc recipiat vnus quilibz vtm
q̄d alius habueāt dūz tū vniū
iq; put auq; opus ē nō negē.
Si aut hinc inter vſs contēcio
nes ⁊ murmura oriunt⁹ cum con
querēt aliq̄s detrius accepiſſe
q̄ā prius habuerat ⁊ indignū
ſe eſſe q̄ nō ita vſtiebat ſicut
alius frater vſtiebat. hinc vſ
pbat q̄ntū vob dicit i illo ſcō
in tiori habitū cordis q̄ p ha
bitū corpis litigatis. **E**t **beatus**
benedict⁹ precipit in regula ſua
dicēs. **Deſtimēta** frīb⁹ fm lo
corū q̄litate vbi habitant vel

aeris temperiem dentur. In frigidis regionibus amplius indiget. i. calidis minus. Nec ergo consideratio penes abbatē est. **Et infra.** De colore autē et p̄cio mōchi non causentur. sed quales inueniri possunt i. provincia ubi habitant aut quod vilius comparari potest. Ecce quales vestes q̄nta p̄chj forma determinat a sancto patre. Quod vilius inquit comparari potest. Nūc autem isto tempore miles pannum et monach⁹ miles pro pallio. monachus p̄ cuculla vel tunica partuntur. **Hinc seneca** moderamen vestis infinuat. Sic omnis inquit nostra frons populo conueniat. nec splendeat toga nec sordeat quidem. **Emas** ergo non quod placet. sed qd necesse est. **Que** est virtus. superuacua otemne re. ymo tūc amiretis cum necessaria otempleas. **Nec** hec sola sed et discas ip̄am vitā otemnē q̄a illā nemo bñ repperit n̄ qui cōtēpseat. **Quis** est paup. q̄ sibi videt paup. **Que** sūt maxime diuicie. nō desiderare diuicias. **Quis** mīmū habet. qui mīme cupit. **Quorū** in illis ābire supflua qui se iactāt oīa dereliquisse. paupertatis nomen habere gestiunt nō virtutem. videri volūt

mūdum fugere s̄ rebus herent. **De** re iterum re et si v̄stacioe se aularū p̄ nobiliū p̄pa. s̄ re re iterū et terciū re pōpe incōuenientissime monacherū. **Et** hec q̄ perniciosa sit atq; damnabilis religiois atq; claustralib⁹ exemplo manifestissimo declarabo. **Vidi** abbatē cisterciensis ordinis virum eruditum sciencia atq; probatum. hic cum die quadam aquam manib⁹ sumeret. et manutergium coram eo magnates quidam ex vtriq; parte teneret. facta est vox huiusce modi dicens latine. quare pannus ante pannosum. **Quod** vt venerabilis ille abbas audiuit cum timore et horrore manutergium dimisit repente. **Pro** senas enim vestibus coloratis et mollibus pannus posset ante positus tolerari. sed quid faciat induas vilibus non discerno. **Et** digne quidem bono et perfecto viro ad reprobandum honorem exhibitum v̄cem factā cōfidero q̄ soli deo honor et gloria v̄tpote qui olim per ysaiam p̄phetam clamauerat. **Gloriam** meam alteri nō dabo. **Sao** enī et certus sum q̄ in secularibus et in nobilibus personis pompa glorie secularis notabiliter reprehensa sit et damnata.

Prope aut nostra tpa fuit
mulier nobilissima maria cam
panie comitissa. hec nupta no
bilissimo. h. campanie comiti.
filia fuit ludowici regis soror eq
regis francorū quatuor reges frēs
in anglia habuit filiū in tñsma
tñis. Hec multis ānis mortuo
marito cum pōposissima ambicōe
cizariens et moriens talez finem
sortita est. Labauit hec i extre
mis abbate pſanie sāsīmū et
eloquētissimū viz mīgura veni
re mādauit. Qui vt wīt itromis
sus nō est et pſe forib⁹ expecta
uit. Jam comitissa decessēat et
distrahebant a militib⁹ et mīn
stas et suis. Omibus vtensilia va
sa aurea et argentea vestes preci
ose aulatre purpuree et tādē lin
theamina ipsa cum peplis. Ex
tremo ex gēomibus mora īscia
retardat⁹ lectum p cornua apre
hendit et resupinatū cor p⁹ emor
tuū emī⁹ in stramēta diuoluit.
Moras aut abbate tūz tēdio su
stinente qdam nobis ex arcum
stantib⁹ indignatus ostiū infre
git violenter et viz ueneābilem
intromisit. Qui cū itroisset et
nobile illud corpus nudū instra
mēto reperisset. volēte qdā ex
familia illud ex straminib⁹ opi
re. abbas exēpli puid⁹ nō fine
bat. sed libera voce clamabat.

Duos oēs cēnite pōpam nobi
lissime comitasse marie. **V**ide te
illud delicatissimū corpus qñto
de decore pudoris deobuoluit. Vi
de te q⁹ ei p multiplici honore et
gloria mūd⁹ exsoluit. **E**cce q⁹
stulta illi mūd⁹ computatione
cōclufit. **S**i ergo honore secula
ris i tam nobili pſona dānatus
est. qd fiet cū mōcho. quid fiet
cū clerico q cum uerecundia mū
di etiā ābit glorias seculares.
Nullus aut pſator nisi tñ hī
quibus iura cedūt aliq corpa
li ornatu pompe vel glorie. sed
virtutis exemplatis dyadema
te cōdidef.

Qz pſatus eligē extra gregē
ppter pbitatez ideo humeris su
is h⁹ portare onera suōrū subbi
tor. **Capitulū. viii.**

Ic forma semp egregi
or ē et duplo ceteris ma
ior. Antiquaz nota lēōz
gmatia. et hoc idem qd de sau
le in libro regū pmo legitur q⁹
ab humero et surſū super onē
populū eminebat. **I**n humeris
onera portare solem⁹. **I**n hume
ris bonus pastor xp⁹us peccata
nostra pertulit sup lignū ut in
sticie uiuamus. vt q prauis erā
mī⁹ quasi oues errātes ad ou
ile aliarū cū scz angelorū redire
mus. **Q**uid ergo. **S**i nos quoz

capitib⁹ prelati hoīes imponū
tur inuicem alter alterius one
ta s̄m apostolum portare debe
mus ⁊ sic adimplebim⁹ legē cri
stī. q̄nto ampli⁹ faci⁹ est q̄ p
sonam pluriū gerit. Tot habz
portare oneā q̄t habet regere ca
pita. et tocies sufferre singulo
rum importunitates q̄ciens va
trauerit volūtaes. **P**igna ergo
caritate q̄ forma est v̄tutū semp
erit egregior ⁊ duplo in v̄tutibz
ceteris maior. **P**aruos q̄de; vt
diciē in vulgo parua decent et
magnos mag⁹. **E**t licz oēs mag
na. q̄a magni v̄mur. magnos
tū maiora decent. **M**aior enim
facta ad exempla ponūtur. **E**t
licet tutela tutissima ex primo
sit ⁊ sibi q̄sq; amissus sit. tū p
prie maiorū est istituere ⁊ p̄uo
care mīores. **V**ic de illo vene
rabili mauricio de q̄ supra retuli
m⁹ cenomānensi ep̄o. postea ar
chiep̄o rotomageni. dñō rob̄to
quōdā abbate blesensi narrāte
cognoui. **I**nstante hyeme ipso
rob̄to tūc dicti archiep̄opi ca
pellano pelliciū a dispensatore
dom⁹ emptū est ⁊ oblatū. **C**ūq;
ipse rob̄t⁹ vir senex et debil ali
ud pelliciū leui⁹ ⁊ ex subtiliori
b⁹ pellib⁹ postularz. **A**rchiep̄s
sine iqt sine videre pelliciū qd
respuit nimis grossū; qd mor

vt māib⁹ cōrectauit. vade iqt
⁊ dñō roberto subtilius emas.
Istud v̄ro in loco pēne sub scō
torio meo ponas. **P**oc dñs ro
bert⁹ audiēs multū exultuit. q̄
ipse capellan⁹ p pellicio portare
noluit quod archiep̄opo dñō
suo p sup̄tunicā foratū suffe
cit. **E**t mix valde i archiep̄o
povideri potuit q̄ sibi tam par
cus et paupibus tam largus fu
it. **V**ix enim cum paciā potuit vi
dere q̄ in vna die in tota fami
lia sua libras tres aut quatuor
procuratores expenderent et
tū eius elemosinar⁹ omni die
libras decem ā duodecim i pau
peres expēdebat. **S**ed ⁊ mirābi
lius visū est. q̄ tua parua corti
giā in vnum par calciū ⁊ in
ferro vnius freni quīq; lorax
quatuor consumeat. **V**estes v̄
ro frequenter mutabat quas se
nibus sacerdotibus vel clericis
pauperib⁹ tribuebat. **D**icebat
autē ycomim⁹ cum ānuos reddi
tus sue dyocēf ad duodecim mī
lia librarum computaret. **D**uo
autē; milia aut tua ad strictis
simū victum nocte familie cō
seruetis. **I**n reliquis autē omi
b⁹ nichil habeo. pauperum enī
sūt ⁊ in pauperes dispēlate. **I**
lla autē que michi manent dispē
satores vtat loco nō domini. ne

in dei iudicij sugillēt me. et qui
vnū p mille reddere non possū
quasi suus inutilis obmutescat
duz a me sub iusto iudice ppo
oputacō strictissima rēqatur.
Eya nūc prelatiws p̄sules vos
cornuti q̄ testibus gēmatīs anu
lis in fide despōsatis ecclesiam
aui⁹ dotem cuius bona vtiā nō
peius q̄ p digno dissipetis. di
catis diuites indignos extollitis
et familiam spōse quin poti⁹ mē
bra. paupes non curatis. ymmo
certe depm̄tis. Certus sum et ve
re cert⁹ q̄ spōsa v̄a libenter in
terpellat; sub celo iudicē; si ha
beret; et libenter a vob̄ separaretur
hiuerti o. q̄ vos ab ei⁹ otubermio
fecistis alienos. Veiet certe di
es auz iustū iudicē cristū nō tā
tum loco s; audita vultu abūsu;
vos iterpellabit ecclesia. et fm̄
ysaiam inuocabit oīs altitudo
viroz subaudias prelatorū et ex
altabit dñs solus. Tūc v̄a; pō
pam v̄amq; supbiam in cōfusi
one pessundabit. et q̄tū glōrifi
catis vos in delicijs tm̄ dabit;
vobis tormētum et luct⁹. Que si
velis euadere tu plate et cū mau
ticio spōsus ecclesie recognosca.
Esto fidel seru⁹ et prudens et nō
tm̄ sicut vnus ex bonis subditis
sed forma semp egregior sis et
duplo ceteris maior.

**Capitulū. ix. Qz prelat⁹ nō
queratur si alas habuerit bre
uiiores.**

Ale eius breuiiores sunt.
Quid mir⁹ martha sa
tagebat circa fr̄quēs
misteriuz. et ideo q̄tulose circu
it. nec potest auz maria de mi se
dere et obfuare pedes ihū ad va
cādū et videndum q̄ suauis ē do
min⁹. Ideo dauid plurib⁹ iten
tus optat pēnas sicut colūbe et
euolās a terrenis et in otempla
cōne videre posset deū deoz ī sy
on. Non causeē aut prelat⁹ nō
conq̄rat si alas habuerit breui
ores. Sequitur enī in textu q̄ p
fictoz formam suscipit. quia q̄
bene presūt fm̄ Apostolum du
plicia honore digni habentur. et
in benedictionib⁹ glōriātes p̄g
uedinen terre per p̄ntem ḡam
idre celi in refrigerijs eternoz
fratres dñi recipiāt constātia.

Vidimus vneābilem cōradū
viz nobilissimū p̄mo abbatem
vilariensem postea cysterhiēse;
deniq; romane curie episcopum
cardinalem. q̄ in am̄istracōne
prelacōnis sue mirabili sagaci
tate vigeat. nichilomin⁹ tam ē
deditum otemplacōni diuine q̄
cienfaiq; vacare poterat sibi so
li. In tāto enī moderamine rez
aīm spūi fuisse coegnat ut nūc

ad libitum causis secularibus; nunc spiritualibus animo deditum ex hoc in hoc libere transiens inclinare mirabile. **M**irabile de hoc viro excellentissimo dictu ab abbate vilariensi guilhelmo probatissima veritate cognoui quod digiti manuum eius quos in consecrationem corporis casti extendebat ad studium et inspectionem litterarum vel librorum nocte instar candelarum lucebant. **V**inc autem legatum in alemanniam unde nobilissime natus erat a sede apostolica mitteretur venit parvulus et videns fratres ordinis predicatorum quod de novo illuc advenissent visitavit eos. **D**ubium autem quod gerens de eis in corde oravit dominum ut sibi ad quid ordo iste advenisset ostendere dignaretur. **N**ec mora oblato et apto libro ad quod ordo predicatorum abvenisset. **R**esponsum est cogitationi eius dicens laudare benedicere et predicare quod statim effusus in laudem casti coram eis dixit. **V**idet alterius professionis similitudinem frater tuus vester ero quam diu subsistam in vita nec ulla umquam a vobis aduersione diuellar. **E**t hinc quidem nacta occasione videndum est predicatorum ordo quare tali nomine vocatus est. **C**um enim ordo confirmatus ab apostolico debuisset precepit notario ut in

scriptura ordinis fratres predicatorum poneret. **Q**ui ordinis litteram confirmationis fratres predicatorum posuit recto modo. **E**t littera inspecta apostolicus dixit notario. **U**t quod secundum quod dixeram tibi non posuisti fratres predicatorum et fratres predicatorum ponere voluisti. **A**t ille ostentans vultum respondit predicatorum inquit nomen adiectivum est licet a principio substantivum posset accedat et est commune nomen in actu. **P**redicatores vero proprie nomen substantivum est et nomen verbum simul et personale in quo nomen officii manifestissime declarat. **V**ide ergo litteram quam verbum nomen respondet ad obiecta predicatorum enim significat per modum actus predicatorum significat rem suam per modum habitus licet sit tamen semper in actu et ideo debuit ponere agnoscere predicatorum. **C**onsentiente ergo domino apostolico evidenter nomen ordinis intulatus est nomen predicatorum et inter cardinales sollemniter confirmatus. **P**roinde dicit cardinalis postea verbum memorabile transisse fertur quidam in colonia sacerdoti. **I**lli enim in synodo presidenti quendam sacerdos prochialis coquestus est dicens. **E**cce fratres ordinis predicatorum qui in damnum nostrum coloniā intraverunt faciem mittunt in messem alienam. **A**udiunt

confessiones subditoꝝ nostꝝ
 ⁊ per hoc attrahunt sibi hoīes
 in fauorem. Cui moꝝ cōmodus le
 gatus tñdit. Quis ē numerus
 hoīm tibi in prochia subditoꝝ
 Et ille nouem milia inqꝛ. Et cō
 signās se cruce legatus dixit.
 Quis es tu miserrime q̄ tot mi
 libꝝ solus sufficis debitaꝝ guber
 naconis auiā impēdere. Nescis
 hoīm perditissime q̄a debes in
 tremendo iudicio ante tribunal
 xp̄i de hīs omibꝝ tñdere. Et tu
 si tales habes vicarios querula
 ris q̄ onus tuū gratis releuant
 sub cuiꝝ onere nesciꝝ quēssaris
 Ergo ex hac q̄rela indignuꝝ te
 cum omimoda iudicasti. et ideo
 prauo te omni officio pastoralis.
 Hoc fco publicauit auctoritateꝝ
 qua a sede apostolica fūbꝝ ordi
 nis predicatorꝝ specialibus pui
 legiis predicare populꝝ ⁊ audire
 confessiones p̄ sanctissimos p̄s.
 dñm inoꝛēuꝝ. tertiū. dñm ho
 noꝛium quartū. dñm gregoriuꝝ
 nonū. cōmissū ⁊ inuictū. Sane
 tū in hac auctoritate collata sub
 audiendū est q̄ pastores debēt
 vultū pecoris sui agnoscere. n̄
 lus ad confessionem talē recipiat
 qui se subtrahere nit̄ ne eū pa
 stoe agnoscat. De isto etiam
 venerabili cōrado indubitabili fi
 de suscepimꝝ. q̄a cū existens in

partibꝝ brabacie tumultū beate
 marie de ogines sedulus visita
 ret i tempeste noctis silencio cū
 oraret. vidit i spū ip̄aꝝ dei famu
 lam flexis genibꝝ pro se dñm
 exorantem. ⁊ post oraconeꝝ eiꝝ
 labores et sollicitudinem dulci
 solantem. Huiꝝ igit ale oꝛam
 placōis ⁊ iter negocia diuersa
 tum curatū ex tēte fuerūt ad do
 minū. et formam perfectoz ex
 adiecto suscepit.

Capitulum. Qz prelatꝝ de
 bet suis subditis hilarem faciē
 prestare.

Quoniam p̄cedūt apes i me
 dio rex carū est. Ache
 phalū. hoc ē. fine capi
 te cōuentū esse non deet. Ste
 tit ihesus i medio discipuloꝝ
 suoz. et ait eis. Pax vobꝝ. Ideo
 si prelatꝝ faciat pax v̄a sequit̄
 ⁊ subiectis. Ideo in textu seq̄t̄
 et se vna queqꝝ p̄ximam esse ai
 pit. Non vere oues sūt que fi
 gūt pastore. Cūstꝝ enim dicit
 Oues mee vocem meā audiunt
 et sequūt me. Si ergo vere re
 ligiosus es agnosce pastorem.
 prelatū sequere. nō fugias qua
 si lupum. si fugis signū est igri
 tudinis. signū alienacōis sig
 num diffidencie atqꝝ discordie
 In libro regum p̄mo nabal. ⁊ si
 stultꝝ pro malo tamē habuit q̄

increuerūt qui fugerūt dños suos. **S**ed et de maioribus si subditis occasione prebuerūt fugiendi. **N**unc seneca dicit q̄les se exhibere debent dñi seruis suis subditis vel p̄latis. **S**ic inq̄t cum infecore viuas quēadmodū supiorē tēū velis viuere. q̄ciens tibi inmentē venerat q̄ntum tibi in seruū licet. veniat vel mente tantumdem in te domino tuo licere. quosdam tenens tēum q̄ digni sunt. quosdā qui nec digni sint. **S**i quid enim ī illis exfordida conuersatione seruale est honestus conuictus exardiet. **N**on est q̄ amicitia tū ī foro et ī curia q̄ras. si diligēter attendas et domi iueies. **N**unc autē s̄bdito clementer. comitem q̄; illū ī sermone admittit et ī consilio et conuictu. **S**epe enī lō materia cessat sine arafice. **T**empta et expire. **S**eruis tuis hylare te prestes et subditis non supbo supbiozē. colāt te potius q̄ timeant. **N**on potest quisq̄ bene regere q̄ se tū intuet. q̄ omnia ad valitates suas cōtāt. **A**ltra vt viuas oportet si te viuere vis. **S**i paci si tranquillitati studere vis. socum te exhibeas nec ostentes vt dominū. **V**idi abbatissā; cisterciens ordinis in partibz; babacie in monasterio q̄s vallis flo

ruda nūcupatur. **H**ec mulier gēta nomine. hec nobil' genere sed nobilioz; v̄tute. pulchra facie s̄ mēte de cencie. **D**e hac femina veritate testatissima referebāt q̄a cum am̄is fere triginta in mōstero prehuisset nūq̄ pro cibo vel potu extra ouentū quinq; solidos expēdisset. lectus ei ī dimitorio communis ē. **R**efectoriū ī cōuentu si hora prandij fessa iacere aforis adueisset cōuentū intrauit et socias sodales ad infirmariam mittebat. **S**i moniales suas ab solaciū educebat in medio om̄ū s̄sedebat et aliq̄d de deo vel de scripturis vel etiam de moribz; proponebat. **A**ffectus vero monialiū talis erat circa eā; vt vix possent eius v̄sione et colloquio saciari. **H**ec ante mortem per lōgum tps; elanguit. vt breui cōpendio in hec corpore totaliter purgaret. **C**um autē ego ipse languidā visitarem eā super statu secretius requisiui. **Q**ue humiliter respondens dixit. **N**ouetis karissime itama cordis mei in pace locata per gratiam dei. et animam meam in omni tranquillitate spiritus venientem dominū p̄stolari. **H**ec fruor vt spero de ei' misericordissia pietate et desideratissima facie ei'. solutis carnis vincul'

faciam quia me interducentes
bignatus est solari. **N**ec dicēs
de lectulo prout potuit surrexit
videntibus monialibz q̄ ei sedu
le mīstrabāt. locum aū fenestā
aui incubebat digito demonstra
uit. et ait. **V**ic coram nobis om
nibus que astamus tibus no
ctibz lucidissimi splendoris glo
bus apparuit. et per maximū no
ctis spatium immobilis perdura
uit. **Q**ui ego nescio quid rīdēs
presagiū futuri mīme dubitavi.
Nec mora cum valedicto omni
bus recessissem audiui nō mul
to post. beatā mulierem ab hoc
seculo ad dñm tñsmigrasse. glo
bumqz lucidissimū. ignis eius
tñstū precessisse. quo forz cla
ritate sydereā ilico mīgruā. **S**it
ergo prelati apū fidelīū semp
ī medio parat⁹ om̄ibus. et tunc
vnusquisqz se esse primū cupit.
et vide q̄ apte textus p̄sequitur.

Quod bon⁹ subditus nō tñ bonum
opat in p̄tia p̄lati. **Capitulum xi.**

Et in officio illi⁹ ones se
conspici gaudet. **Q**uid
mīz. **B**onus subditus
et fidelis xpo dño oīm non fuit
ad oculum. s̄ tāto libentius et g
aus qd bonū ē opat. quo prela
tū semp p̄ntem respicit. et memi

nit ogaudēte. **I**n libro iudith
sya et libij dixerūt oloferm. **D**e
mi nobis pacificus dñs et vtre
fuitio nōo fiat placuerit tibi.
Nichil enī gūius q̄ fuit ingra
tis. et iportunū semp insistere do
minū ficienti. **O**lim nemroth
robustus venator exercere tyā
nidē ichoauit. et in perditis si
ne lege hōibz pseuemit isania.
Rūc aut in lege xpi. lege inq̄
gae et clemēcie crudelitas finē
accepisse debeat. et ecce q̄uma
cio pullulat q̄ vīq̄ ante. eoqz
paulo h⁹. quo magis grassatur
intus. **S**euū enī vuln⁹ ī sca
pul. sed intolēabiliter viscēā do
lent. **N**ec sine vite paulo vulne
ra patiūt. **S**ic in secularibz qdē
pseuicio dum p̄petitur. s̄ ī clau
stralibz sine vite dispēdio. et gra
ui iactūā virtutum. nō exercet
tyāmidisyllomodo. **E**t vide q̄re.
secularis q̄s patit a maiore et
aiz voluerit locum mutat. **C**lau
stral vero per prelatū passus ī
luriā. fugere nequaq̄ p̄t. s̄ qua
si obicē oportz sustinere ī ostio.
semp emulū habere p̄ntem. nec
restat aliud. nisi solū deū iuoca
re precibz adiutorē. **S**z heu nō
oīm posse. nec om̄ū virtus hec.
Mole guaminū suffocati tenēt.
cū necesse est nō deerit q̄ manū
porrigat pius cast⁹. succurrēt